

RAAP-NOTITIE 1871

**Plangebied Saxenoord, Prinses
Beatrixstraat 1 te Franeker**

Gemeente Franekeradeel

**Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend
veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Habion

Titel: Plangebied Saxenoord, Prinses Beatrixstraat 1 te Franeker, gemeente
Franekeradeel; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: oktober 2006

Auteur: *drs. J.E.A. Jans*

Projectcode: FRBS

Bestandsnaam: N01871-FRBS.doc

Projectleider: drs. J.E.A. Jans

Projectmedewerker: E.J.M. van der Zwet

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 19091

Autorisatie: drs. T.J. ten Anscher

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2006

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Habion
- *aanleiding onderzoek*: uitbreiding van het verzorgingstehuis Saxenoord
- *datum uitvoering veldwerk*: 28 september 2006
- *lokale omstandigheden die van invloed zijn geweest op het onderzoek*: grote delen van het plangebied zijn bestraat. Tevens bevindt zich in en om het plangebied een aantal kabels en leidingen. Bij de verdeling van de boringen is hiermee rekening gehouden. De boringen zijn zo veel mogelijk in onbestrate delen van het plangebied gezet.

Locatiegegevens

- *plangebied*: het plangebied bevindt zich aan de noordkant van Franeker, ten zuiden van de Prinses Beatrixstraat en ten noorden van het huidige verzorgingstehuis Saxenoord.
- *toponiem*: Prinses Beatrixstraat 1
- *plaats*: Franeker
- *gemeente*: Franekeradeel
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 5G
- *plangebied in gebruik als*: parkeerterrein, grasveld en border
- *oppervlakte plan-/onderzoeksgebied*: ca. 855 m²
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 165.333/578.533

Onderzoeksvragen

Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologisch advies*: volgens de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE; www.fryslan.nl/binfo/chk/inhoud/startchk.htm) is voor de periode Steentijd-Bronstijd geen onderzoek noodzakelijk. Voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen is een karterend onderzoek 1 vereist (6 boringen per hectare, met een minimum van 6 boringen per plan bij ingrepen van meer dan 500 m²).
- *ARCHIS-waarnemingen en -vondstmeldingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*:
 - in plangebied: geen
 - in de directe nabijheid (< 300 m): ARCHIS-waarnemingsnummer 238724: vondsten uit een terpzool met een datering IJzertijd-Romeinse tijd.

Historische gegevens

- *historische kaarten*: op de kaart uit 1693 (Schotanus à Sterringa, 1718), de kaart uit 1852 (Eekhoff, 1859) en de topografische kaarten van 1854/1855 (Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1992) en 1929 (ROBAS Producties, 1990) wordt in het plangebied geen bebouwing en ook geen terp weergegeven.

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart*: niet gekarteerd, bebouwde kom. Gezien de directe omgeving gaat het waarschijnlijk om knippige poldervaaggronden (kalkarm) met zware zavel en homogene aflopende en oplopende profielen (Stiboka, 1976: code gMn25C) of kalkrijke leek-/woudeerdgronden met homogene aflopende en oplopende profielen (code pMn55A).

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: min of meer gelijkmatig verspreid over het plangebied, in onbestrate delen van het plangebied.
- *gebruikt boormateriaal*: gutsboor met een diameter van 3 cm
- *totaal aantal boringen*: 6
- *minimaal geboorde diepte*: 3,5 m
- *maximaal geboorde diepte*: 3,5 m
- *boorbeschrijvingen*: lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989).
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlinten

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopenvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch):* de bodem in het plangebied wordt van boven naar beneden beschreven. De toplaag bestaat in de boringen 2, 3 en 4 uit opgebracht zand: (licht)grijs, zwak siltig, matig fijn zand. Deze laag heeft een dikte van 0,55 tot 0,7 m. Onder dit opgebrachte zand en in de overige boringen direct aan de oppervlakte bevindt zich een verstoorde laag (bruingrijze of bruinblauwe, matig tot sterk siltige, zwak humeuze, matig stevige tot stevige klei, vaak met een enkel kleibrok) met een dikte van 0,25 tot 1,3 m. In deze verstoorde laag zijn enkele fragmenten recent puin aangetroffen (rood- en geelbakkend hard baksteen). Onder de verstoorde laag en in boring 3 direct onder het opgebrachte zand bevinden zich wadafzettingen: lichtbruingrijze tot (licht)blauwgrijze, matig siltige tot zwak zandige, matig slappe tot stevige klei, vaak met zand- en/of humuslagen en schelpenresten en een enkele keer met ijzervlekken; en/of (donker)grijs tot lichtblauwgrijs, kleilig tot zwak siltig, zeer fijn tot matig fijn zand, vaak met klei- en/of detrituslagen en schelpenresten.
- *Archeologische indicatoren in boringen:* geen; het recente puin (rood- en geelbakkend hard baksteen) in de verstoorde laag wordt als archeologisch niet relevant beschouwd en duidt niet op een archeologische vindplaats.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De bodem in het plangebied bestaat uit opgebracht zand (in 3 boringen) op een verstoorde laag op wadafzettingen. Het recente puin dat in de verstoorde laag is waargenomen, wordt als archeologisch niet relevant beschouwd. Er zijn geen aanwijzingen voor een (grotere) archeologische vindplaats aangetroffen.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt voor het plangebied geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen.

Contactpersonen

- *contactpersoon overheid:* dr. G.J. de Langen (provinciaal archeoloog provincie Fryslân), tel. 058-2925487.
- *contactpersoon RAAP:* drs. J.E.A. Jans (projectleider RAAP), tel. 0512-589140.

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Eekhoff, W.**, 1859. *Nieuwe Atlas van de Provincie Friesland*. Leeuwarden.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- ROBAS Producties**, 1990. *Historische atlas Friesland. Chromotopografische Kaart des Rijks, schaal 1:25.000*. ROBAS Producties, Den IJp.
- Schotanus à Sterringa, D.B.**, 1718. *Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland; zoo in 't algemeen, als in haare XXX bijzondere grietenijen*. François Halma, Ljouwert.
- Stiboka**, 1976. *Bodemkaart van Nederland 1:50.000, kaartblad 5 West (gedeeltelijk) Harlingen en 5 Oost Harlingen*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1992. *Grote Historische Provincie Atlas Friesland 1853-1856, schaal 1:25.000*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Overzicht van figuren en tabellen

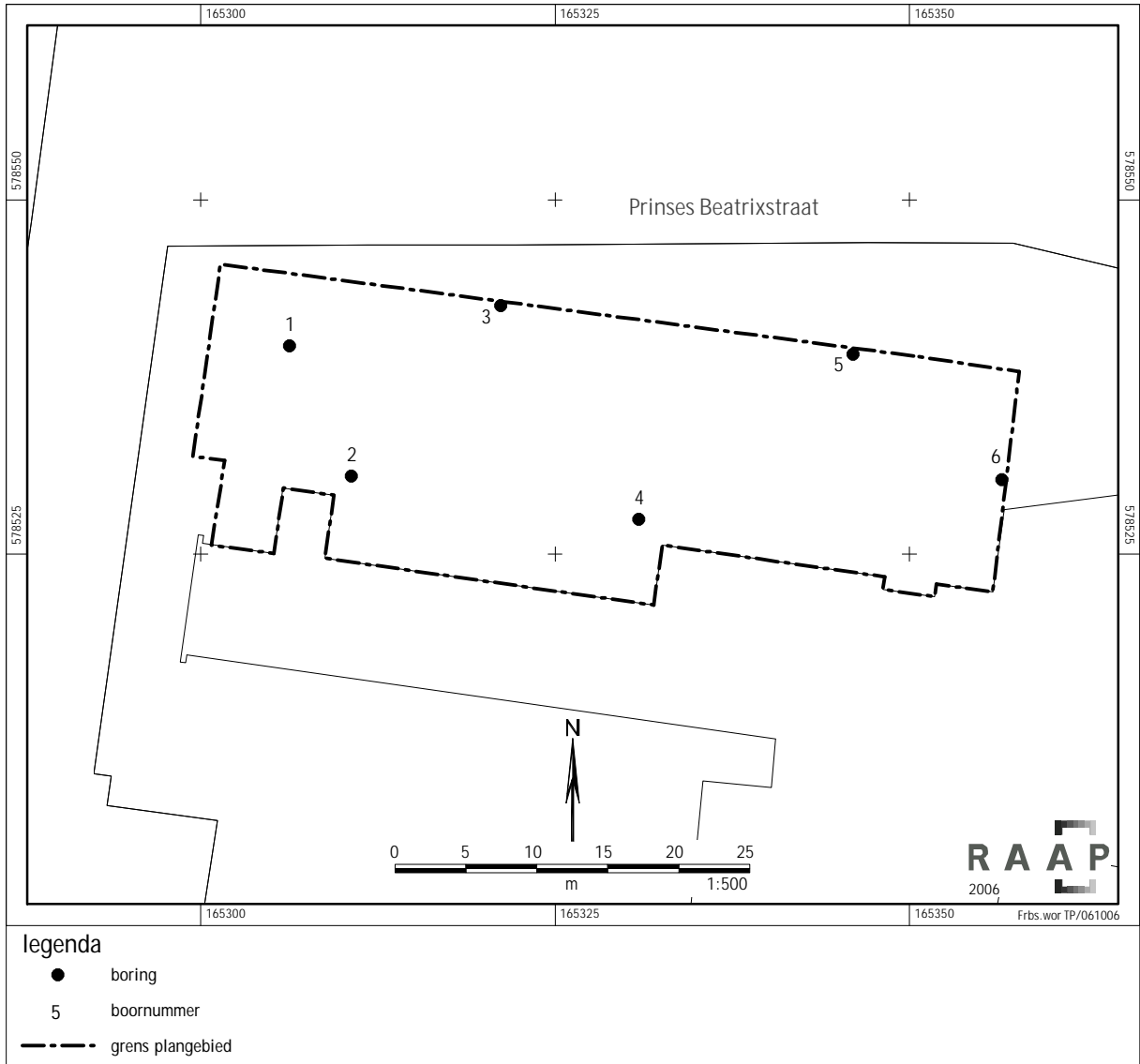
Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

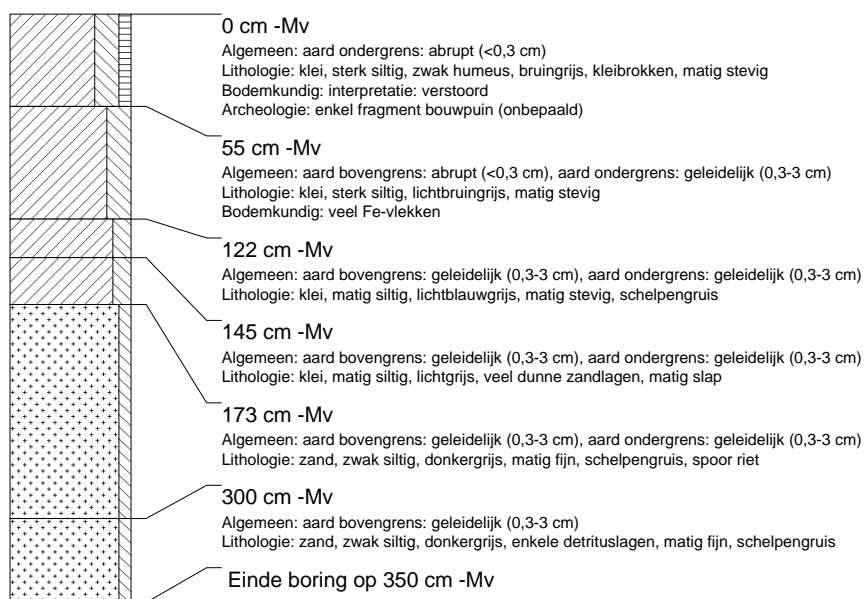

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

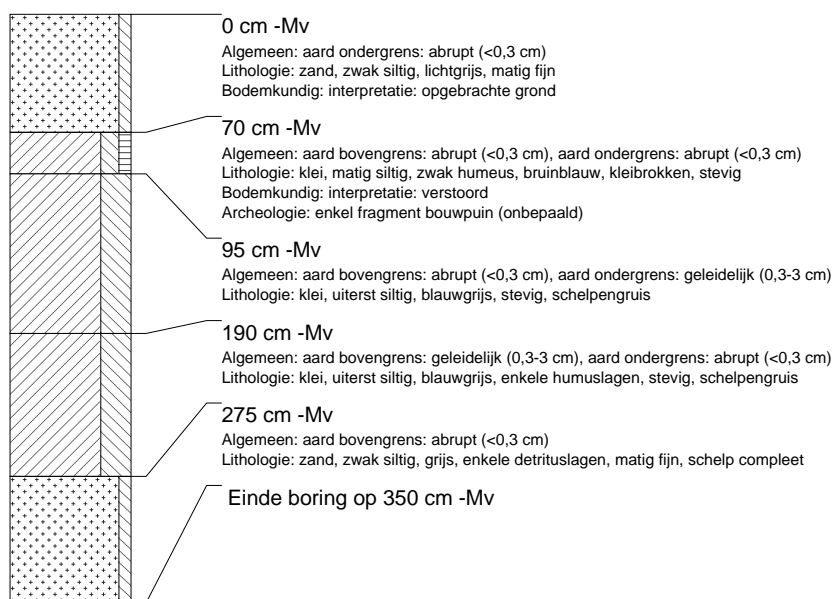
boring: FRBS-1

beschrijver: EZ/JJ, datum: 28-9-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Friesland, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Franeker, opdrachtgever: Habion, uitvoerder: RAAP Noord

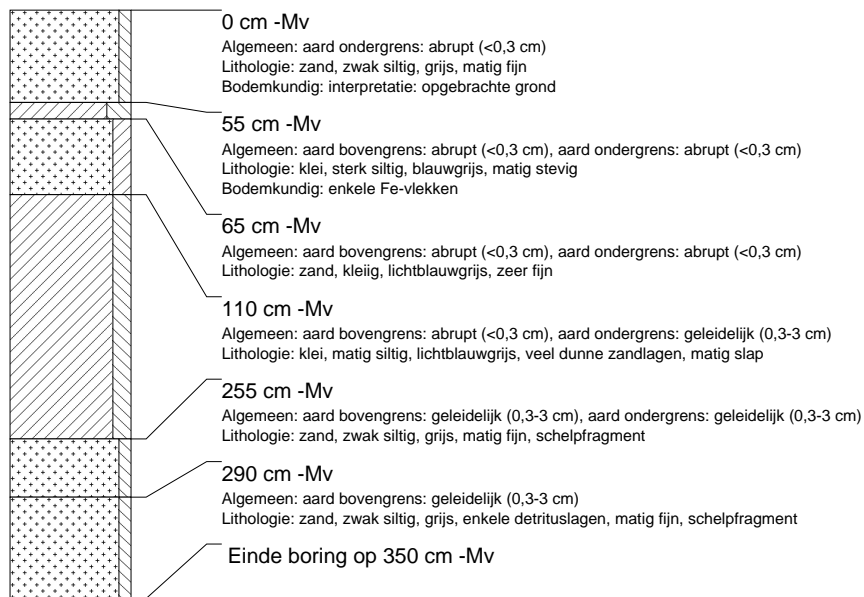
boring: FRBS-2

beschrijver: EZ/JJ, datum: 28-9-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Friesland, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Franeker, opdrachtgever: Habion, uitvoerder: RAAP Noord

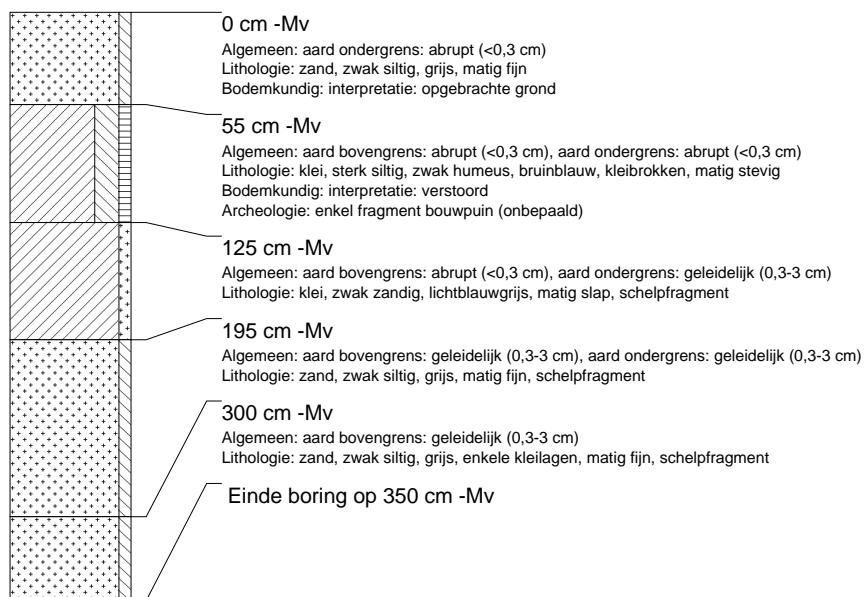
boring: FRBS-3

beschrijver: EZ/JJ, datum: 28-9-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Friesland, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Franeker, opdrachtgever: Habion, uitvoerder: RAAP Noord

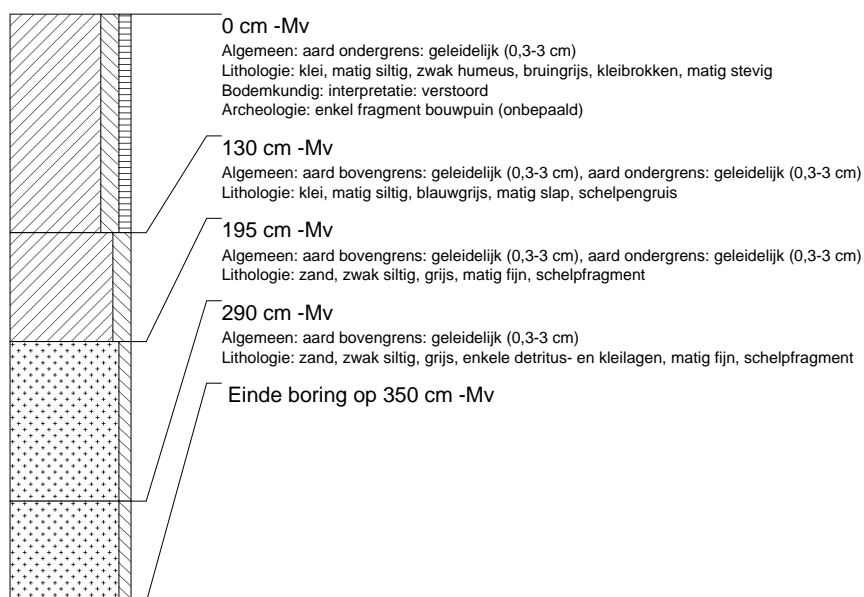
boring: FRBS-4

beschrijver: EZ/JJ, datum: 28-9-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Friesland, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Franeker, opdrachtgever: Habion, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FRBS-5

beschrijver: EZ/JJ, datum: 28-9-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Friesland, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Franeker, opdrachtgever: Habion, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FRBS-6

beschrijver: EZ/JJ, datum: 28-9-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Friesland, gemeente: Franekeradeel, plaatsnaam: Franeker, opdrachtgever: Habion, uitvoerder: RAAP Noord

